

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL POLITIKOS MOKSLŲ STUDIJŲ KRYPTIES APRAŠO PATVIRTINIMO**

2015 m. liepos 23 d. Nr. V-828
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 48 straipsnio 3 dalimi:

1. T v i r t i n u Politikos mokslų studijų krypties aprašą (pridedama).
2. N u s t a t a u, kad aukštosios mokyklos savo vykdomas studijų programas turi suderinti su šio įsakymo 1 punktu patvirtintu Politikos mokslų studijų krypties aprašu iki 2016 m. birželio 1 d.

Švietimo ir mokslo ministrė

Audronė Pitrenienė

POLITIKOS MOKSLŲ STUDIJŲ KRYPTIES APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Politikos mokslų studijų krypties aprašu (toliau – Aprašas) reglamentuojami politikos mokslų studijų krypties studijų programų specialieji reikalavimai.

2. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymu, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimą Nr. 535 „Dėl Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. lapkričio 21 d. įsakymą Nr. V-2212 „Dėl Studijų pakopų aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. balandžio 9 d. įsakymą Nr. V-501 „Dėl Laipsnį suteikiančių pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. birželio 3 d. įsakymą Nr. V-826 „Dėl Magistrantūros studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009 m. gegužės 15 d. įsakymą Nr. ISAK-1026 „Dėl Nuolatinės ir iššėstinės studijų formų aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. vasario 19 d. įsakymą Nr. V-222 „Dėl Studijų kryptis sudarančių šakų sąrašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. gruodžio 15 d. įsakymą Nr. V-2463 „Dėl Studijų krypties arba kryptių grupės aprašo rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, Europos politikos mokslų asociacijų konfederacijos (ECPSA), Europos politikos tyrimų konsorciūmo (EPCR), Amerikos politikos mokslų asociacijos (APSA) inicijuotas specializuotas publikacijas bei į atskirų valstybių parengtus politikos mokslų ir tarptautinių santykių studijų aprašus.

3. Politikos mokslų studijų krypties studijos gali būti vykdomos tik kaip universitetinės studijos. Aprašas skirtas reglamentuoti pirmosios ir antrosios studijų pakopų politikos mokslų studijų krypties studijas.

4. Aprašo tikslai:

4.1. Informuoti politikos mokslų studijų programų rengėjus ir akademinę bendruomenę apie svarbiausius politikos mokslų studijų krypties studijų programų turinio elementus bei skatinti jų tobulinimo paieškas;

4.2. Padėti aukštosioms mokykloms rengti, vykdyti ir vertinti studijų programas;

4.3. Informuoti studentus, akademinę bendruomenę, taip pat socialinius partnerius apie įgyjamą politikos mokslų studijų krypties išsilavinimą;

4.4. Orientuoti ekspertus, kurie vertina politikos mokslų studijų krypties programas;

4.5. Apibrėžti politikos mokslų studijų specifiką.

5. Politikos mokslų studijų krypties pirmosios pakopos universitetinės studijų programos, kuriomis siekiama perteikti studentams bazinės politikos mokslų žinias, gali būti skirtos:

5.1. Išimtinai politikos mokslų krypties studijoms, kurias baigus suteikiamas politikos mokslų bakalauro kvalifikacinis laipsnis;

5.2. Dviejų kryptių – politikos mokslų studijų krypties ir aukštosios mokyklos nustatytos bei studento pasirinktos gretutinės krypties – studijoms, kurias baigus suteikiamas dvigubas – politikos mokslų ir gretutinės krypties – bakalauro kvalifikacinis laipsnis;

5.3. Pirmosios pakopos universitetinių studijų programose gali būti numatyta galimybė suteikti dvigubą pagrindinės krypties (šakos) ir politikos mokslų kaip gretutinės studijų krypties bakalauro kvalifikacinį laipsnį. Tokiu atveju politikos mokslų krypties gretutinių studijų apimtis yra

ne mažesnė kaip 60 kreditų. Baigus politikos mokslų krypties gretutines studijas turi būti pasiekti šio Aprašo 35 punkte nurodyti studijų rezultatai.

6. Į politikos studijų krypties pirmosios pakopos studijų programas konkurso būdu priimami ne žemesnį kaip vidurinį išsilavinimą turintys asmenys, atsižvelgiant į mokymosi rezultatus, stojamuosius egzaminus ar kitus aukštosios mokyklos nustatytus kriterijus. Konkursinių mokomųjų dalykų pagal studijų kryptis sąrašą ir konkursinio balo sudarymo principus, mažiausią stojamąjį balą ir kitus kriterijus, įvertinus studentų atstovybei, nustato aukštosios mokyklos ir skelbia ne vėliau kaip prieš 2 metus iki atitinkamų mokslo metų pradžios.

7. Politikos mokslų bakalauro kvalifikacinis laipsnis gali būti suteikiamas ir tuo atveju, kai aukštoji mokykla studijų procesą organizuoja taip, kad studentai galėtų įgyti dviejų skirtingų krypčių (šakų) bakalauro kvalifikacinius laipsnius lygiagrečiai studijuodami pagal dvi studijų programas. Tokiu atveju ne mažiau kaip 165 studijų kreditus turi sudaryti vienos krypties studijų dalykai (moduliai), o su jais nesutampantys antrosios krypties studijų dalykai (moduliai) – ne mažiau kaip 135 studijų kreditus, jei kiti abiejų krypčių studijų dalykai (moduliai) sutampa.

8. Sėkmingai baigus pirmosios pakopos politikos mokslų studijų krypties studijų programą, suteikiamas politikos mokslų bakalauro kvalifikacinis laipsnis, kuris atitinka šeštąjį Lietuvos kvalifikacijų sandaros ir Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos lygmenį.

9. Politikos mokslų studijų krypties antrosios pakopos universitetinės studijos skirtos pasirengti savarankiškam tiriamajam darbui, kuriam atlikti reikia politikos mokslų teorinių ir metodologinių žinių ir gebėjimų jas taikyti.

10. Rekomenduojama, kad į politikos mokslų studijų krypties antrosios pakopos studijas būtų priimami asmenys, baigę:

10.1. Baigę politikos mokslų pirmosios pakopos universitetines studijas ir atitinkantys kitus aukštosios mokyklos nustatytus reikalavimus;

10.2. Baigę kitas socialinių studijų krypčių grupei priklausančias pirmosios pakopos universitetines studijas, papildomasias studijas (jeigu jos būtinos aukštosios mokyklos sprendimu) ir atitinkantys kitus aukštosios mokyklos nustatytus reikalavimus;

10.3. Baigę kitas (ne politikos mokslų studijų krypties ar socialinių studijų krypčių grupei nepriklausančias) pirmosios pakopos universitetines studijas, papildomasias studijas (jeigu jos būtinos aukštosios mokyklos sprendimu) ir atitinkantys kitus aukštosios mokyklos nustatytus reikalavimus.

11. Šio Aprašo 11.2 ir 11.3 papunkčiuose nurodytais atvejais aukštoji mokykla gali priimti sprendimą, kad stojančiajam į politikos mokslų antrosios pakopos studijų programą reikia papildomųjų studijų. Papildomosios studijos stojantiems į politikos mokslų magistrantūrą gali būti organizuojamos tais atvejais, kai politikos mokslai nėra stojančiųjų baigtų universitetinių pirmosios pakopos studijų pagrindinė ar gretutinė kryptis. Papildomųjų studijų dalykų sąrašą, studijų turinį ir apimtį nustato aukštoji mokykla, laikydamasi šių reikalavimų:

11.1. Kai stojančiojo baigtų pirmosios pakopos studijų kryptis priklauso socialinių studijų krypčių grupei, papildomųjų studijų apimtis negali būti didesnė kaip 60 studijų kreditų;

11.2. Kai stojančiojo baigtų pirmosios pakopos studijų kryptis nepriklauso socialinių studijų krypčių grupei, papildomųjų studijų apimtis negali būti didesnė kaip 90 studijų kreditų;

11.3. Kitas (ne politikos mokslų studijų krypties ar socialinių studijų krypčių grupei nepriklausančias) pirmosios pakopos universitetines studijas, papildomasias studijas (jeigu jos būtinos aukštosios mokyklos sprendimu) ir atitinkantys kitus aukštosios mokyklos nustatytus reikalavimus.

12. Tuo atveju, jeigu aukštosios mokyklos sprendimu ketinančiam studijuoti politikos mokslų magistrantūroje asmeniui trūksta daugiau žinių bei gebėjimų, negu gali suteikti papildomosios studijos, jis turi tas žinias ir gebėjimus įgyti studijuodamas pagal politikos mokslų pirmosios pakopos universitetinių studijų programą.

13. Aukštoji mokykla gali nustatyti kitus papildomus (tiek nuolatinis, tiek laikinas) reikalavimus asmenims, priimamiems į politikos mokslų magistratūros studijų programas: minimalų pirmosios pakopos studijų baigimo lygį (minimalų visų ar kai kurių pažymių vidurkį),

būtiną mokslinės ar profesinės veiklos patirtį ir kitus akademinius, kompetencijos ar profesijos reikalavimus. Priėmimas turi būti vykdomas pagal iš anksto paskelbtus atrankos kriterijus ir prioritetus.

14. Sėkmingai baigus antrosios pakopos politikos mokslų studijų krypties studijų programą suteikiamas politikos mokslų magistro kvalifikacinis laipsnis, kuris atitinka septintąją Lietuvos kvalifikacijų sandaros ir Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos lygmenį.

II SKYRIUS

STUDIJŲ KRYPTIES SAMPRATA IR APRĖPTIS

15. Politikos mokslų studijų objektas yra ypatinga visuomenės gyvenimo sfera – politika bei su ja susiję santykiai, procesai, struktūros, organizacijos, institucijos ir problemos.

16. Politikos mokslai yra glaudžiai susiję su kitais socialiniais ir humanitariniais mokslais (teise, ekonomika, sociologija, antropologija, istorija, filosofija ir kita).

17. Politikos mokslų studijos turi atskleisti politikos reiškinių kompleksiskumą ir jų kaitą visuose lygmenyse (individualiame, visuomeniniame, vietiniame, nacionaliniame, tarptautiniame, regioniniame ir globaliame). Politikos aiškinimas ir supratimas turi pasižymėti teorinių požiūrių įvairove ir diskusijomis, tyrimai turi būti grindžiami skirtingų metodologijų taikymu ir (arba) derinimu. Politikos mokslams būdingas tarpdiscipliniškumas ir daugiadalykiškumas.

18. Politikos mokslų studijų kryptį sudaro šios šakos: politikos mokslų metodologija ir metodai, politikos teorija, lyginamoji politika (politinių sistemų ir konstitucionalizmo, parlamentų, vykdomosios valdžios, partijų, rinkimų (psefologija), interesų grupių, organizacijų studijos ir kita), tarptautiniai santykiai (tarptautinė politika, saugumo, karo (polemologija), taikos (irenologija) studijos, geopolitika, užsienio politikos analizė, strateginės studijos ir kita), regionų ir valstybių politikos studijos, viešasis administravimas ir viešoji politika.

19. Yra susiformavusios tokios tarpdisciplininės studijos kaip politinė antropologija, politinė ekonomija, politinė filosofija, politinė geografija, politinė istorija, politinė komunikacija, politinė psichologija, politinė sociologija ir kita.

20. Politikos mokslų studijos turi perteikti tiek glaudų politikos mokslų sąryšį su kitais socialiniais ir humanitariniais mokslais, tiek ir pačių politikos mokslų turinio ir metodologinę įvairovę – nuo politinių idėjų istorijos iki šiuolaikinių politinių sprendimų ir procesų analizės.

21. Politikos mokslai pasižymi didele tyrimų strategijų ir taikomų metodų įvairove. Jie savo tikslams pasitelkia įvairius kokybinius, kiekybinius ir mišrius socialinių ir humanitarinių mokslų metodus. Politikos mokslų studijų programos turi perteikti šią įvairovę ir studijuojančiuosius supažindinti su įvairiais politikos tyrimo metodais.

22. Politikos mokslų studijų programą baigę absolventai gali dirbti įvairaus pobūdžio specialistais – ekspertais, patarėjais, konsultantais, analitikais, gali užimti pareigas visų lygių valstybės valdymo institucijose, viešojo ir privačiojo verslo įmonėse, nevyriausybinėse organizacijose, dirbti politikos apžvalgininkais ir komentatoriais žiniasklaidoje, siekti profesinės karjeros tarptautinėse organizacijose, taip pat – tapti aukštųjų mokyklų dėstytojais ir mokslininkais arba tiesiogiai dalyvauti politiniuose procesuose, siekti politinės karjeros visuomeninėse ir politinėse organizacijose, politinėse partijose, tapti gerai savo misijai pasirengusiais politikais.

23. Atsižvelgiant į politikos mokslų objekto specifiką bei sukaupią tarptautinę ir nacionalinę politikos tyrimų ir studijų programų plėtojimo patirtį, rekomenduojama siekti, kad politikos mokslų studijų programos:

23.1. Pagrindinį dėmesį skirtų su politikos raiška įvairiose visuomenės organizacijų formose (vietinėse bendruomenėse, valstybėse, regionuose, tarptautinėje arenoje) ir atskirose veiklos sferose susijusiai tematikai;

23.2. Užtikrintų, kad studentai gautų svarbiausių žinių apie politikos reiškinius bei būtų supažindinti su pagrindinėmis juos aiškinančiomis metodologinėmis mokyklomis, teorijomis ir tyrimo metodais bei išmoktų savarankiškai tuos reiškinius analizuoti, lyginti ir vertinti;

23.3. Padėtų suvokti politikos mokslų dinamiškumą ir jiems būdingą nuolatinį poreikį atsinaujinti ir ieškoti naujų priemonių bei būdų studijuoti, suprasti ir paaiškinti politiką;

23.4. Skatintų studentus sieti akademines politikos reiškinių studijas su aktualiomis visuomenės problemomis, o studijuojamas teorijas – su praktika, kūrybiškai taikyti įgytas žinias bei gebėjimus sprendžiant konkrečius vietas, šalies, regiono ir tarptautinės politinės raidos klausimus;

23.5. Padėtų studentams įgyti ne tik akademinių žinių, bet ir bendresnių intelektinių bei socialinių gebėjimų, reikalingų tolesnei jų intelektinei, profesinei ir asmeninei veiklai, ir poreikį juos nuolat plėtoti ir tobulinti;

23.6. Kurtų tokią mokymosi aplinką, kurioje būtų gerbiami studentai, atsižvelgiama į jų reikmes, kur jie būtų skatinami visapusiškai išnaudoti savo potencialą.

III SKYRIUS

SPECIALIEJI IR BENDRIEJI STUDIJŲ REZULTATAI

24. Studijos turi sudaryti sąlygas panaudoti žinias, jų supratimą ir praktinius gebėjimus. Studijuodamas politikos mokslus studentas turi plėtoti mokslinių tyrimų, specialiuosius, socialinius bei asmeninius gebėjimus, kurių reikės norint suvokti politikos esmę, kompleksiskumą ir kaitą visuose (individualiame, visuomeniniame, vietiniame, nacionaliniame, tarptautiniame, regioniniame ir globaliame) lygmenyse.

25. Šiame Apraše pateikti studijų rezultatai nurodo, ką studentai turi pasiekti studijuodami, tačiau konkrečios studijų programos tikslai bei rezultatai priklauso nuo studijų programą vykdančios aukštosios mokyklos.

26. Pirmosios ir antrosios studijų pakopų politikos mokslų krypties studijų programose rengiamų specialistų profesinė veikla turi būti grindžiama žinių, gebėjimų ir vertybių visuma, tačiau bakalauro ir magistrantūros studijų metu parengtų politikos mokslų specialistų profiliai turi būti skirtingi įgytų gebėjimų ir kompetencijų požiūriu.

27. Baigę pirmosios studijų pakopos politikos mokslų studijų krypties studijas, absolventai turi būti pasiekę šiuos studijų rezultatus:

27.1. Žinios, jų taikymas:

27.1.1. Supranta politikos, kaip ypatingos visuomenės gyvenimo sferos prigimtį, reikšmę bei jos nacionalinį, europinį, tarptautinį ir globalinį matmenis;

27.1.2. Išmano politinės minties raidą, žino savo šalies, kitų valstybių ir Europos Sąjungos politinių sistemų bruožus ir geba juos palyginti;

27.1.3. Gali apibūdinti pagrindines tarptautinių santykių, tarptautinio bendradarbiavimo ir konfliktų tendencijas šiuolaikiniame pasaulyje, savo ir kitų šalių užsienio ir saugumo politiką;

27.1.4. Geba apibūdinti pagrindines globalios politikos ir globalinės valdysenos tendencijas, žino svarbiausias šioje srityje vykstančias diskusijas;

27.1.5. Išmano su politikos mokslais glaudžiai susijusių socialinių ir humanitarinių mokslų disciplinų pagrindus ir suvokia politikos mokslų vietą socialinių mokslų visumoje.

27.2. Gebėjimai vykdyti tyrimus:

27.2.1. Geba taikyti politikos mokslų sąvokas, teorijas ir metodus politinių idėjų, institucijų, praktikų, visuomenės bei valstybės vidaus ir tarptautinių santykių, globalinių problemų analizei, taip pat pagrįsti pasirinktos tyrimų temos aktualumą visuomeniniu požiūriu;

27.2.2. Geba rasti, rinkti ir kritiškai vertinti svarbią ir reikalingą informaciją, naudodamiesi įvairiausiais prieinamais pirminiais ir antriniais šaltiniais ir naujausiomis informacinėmis technologijomis bei akademinėmis duomenų bazėmis.

27.3. Specialieji gebėjimai:

27.3.1. Geba atlikti elementarias praktines ir (arba) analitines veiklas valstybės tarnyboje, viešose ir privačiose įmonėse, įstaigose ar organizacijose ar tarptautinėse organizacijose;

27.3.2. Supranta tarpkultūrinius skirtumus, ypač susijusius su vertybių, suvokimo ir elgesio skirtumais rasiniu, etniškumo, religiniu, lyties pagrindu.

27.4. Socialiniai gebėjimai:

27.4.1. Raštu ir žodžiu taisyklinga valstybine kalba bendrauja profesinėje aplinkoje ir su žmonėmis, kurie nėra profesinės srities ekspertai;

27.4.2. Geba dirbti komandoje planuodami ir vykdydami bendrus projektus;

27.4.3. Imasi atsakomybės už savo ir pavaldžių darbuotojų veiklos kokybę ir jos vertinimą vadovaudamiesi profesine etika ir pilietiškumu;

27.4.4. Geba perteikti studijų ir veiklos srities žinias ir supratimą specialistams ir kitiems besimokantiejiems.

27.5. Asmeniniai gebėjimai:

27.5.1. Geba dirbti nepriklausomai, supranta savarankiško mokymosi visą gyvenimą svarbą ir planuoja asmeninį profesinį tobulėjimą;

27.5.2. Geba rinkti ir naudoti duomenis, reikalingus numatyto problemoms analizuoti;

27.5.3. Geba įgytas žinias ir patirtį panaudoti skirtingų profesinių veiklų poreikiams;

27.5.4. Gerbia autorių ir kitas intelektualinės nuosavybės teises, deramai, teisėtai ir sąžiningai cituoja šaltinių ir kitų autorių mintis, yra nepakantus plagijavimui;

27.5.5. Suvokia moralinę atsakomybę už savo veiklos ir jos rezultatų poveikį visuomeninei, ekonominei, kultūrinei raidai, gerovei ir aplinkai.

28. Baigę antrosios studijų pakopos politikos mokslų studijų krypties studijas, absolventai turi būti pasiekę šiuos studijų rezultatus:

28.1. Žinios, jų taikymas:

28.1.1. Išmano pasirinktos politikos mokslų specializacijos tematikoje vykstančios mokslinės diskusijos problematiką;

28.1.2. Supranta mokslinėse diskusijose išsakomų požiūrių skirtumus ir geba juos argumentuotai vertinti;

28.1.3. Suvokia politinių problemų ir įvykių interpretavimo skirtumų priežastis ir geba jas paaiškinti, atsižvelgdamas į pasirinktos politikos mokslų specializacijos tematiką.

28.2. Gebėjimai vykdyti tyrimus:

28.2.1. Geba pagrįsti pasirinktos politikos reiškinių ar procesų tyrimų tematikos naujumą moksliniu požiūriu;

28.2.2. Geba pasirinkti tyrimų teorinį pagrindą, atsižvelgdami į klasikinių ir modernių teorijų sąryšius ir pasirinkta specializacijos tematika vykstančią mokslinę diskusiją;

28.2.3. Geba planuoti ir vykdyti mokslinius ir taikomuosius politikos reiškinių tyrimus, taikydami pasirinktos specializacijos srityje naudojamą metodologines ir metodines priemones;

28.2.4. Geba formuluoti ir atskleisti atlikto politikos reiškinių ar proceso tyrimo išvadų pridėtinę vertę bei teikti problemų sprendimo rekomendacijas.

28.3. Specialieji gebėjimai:

28.3.1. Geba analizuoti ir vertinti šiuolaikinius politinius procesus nacionaliniu, europiniu, tarptautiniu ir globaliu lygmenimis, vertinti juos bendresniame politikos mokslo konceptualiaame kontekste;

28.3.2. Geba dirbti tarptautiniame kontekste, įsitraukdami į tarptautinius akademinis ir politinius komunikacijų tinklus bei kolektyvinių tyrimų ir kitokių veiklų projektų rengimo ir realizavimo procesus;

28.3.3. Geba rašyti akademinis tekstus.

28.4. Socialiniai gebėjimai:

28.4.1. Geba atstovauti akademinei bendruomenei, taisyklinga valstybine kalba ir viena iš užsienio kalbų raštu ir žodžiu bendrauti tiek su savo srities specialistais, tiek su žmonėmis, kurie nėra profesinės srities ekspertai;

28.4.2. Geba dirbti komandoje, inicijuoti, planuoti ir organizuoti grupių veiklą;

28.4.3. Imasi atsakomybės už savo ir pavaldžių darbuotojų veiklos kokybę, jos vertinimą ir tobulinimą, vadovaudamiesi profesine etika ir pilietiškumu;

28.4.4. Geba dalyvauti dalykinėse diskusijose, vykstančiose viešojoje erdvėje, ir reflektuoti savo mokslinę ir praktinę poziciją socialinės įvairovės kontekste;

28.4.5. Geba bendrauti ir bendradarbiauti nacionalinėse ir tarptautinėse tyrėjų grupėse.

28.5. Asmeniniai gebėjimai:

28.5.1. Geba apibendrinti prieinamą informaciją ir jos pagrindus konstruoti kritinius vertinimus ir argumentais pagrįstą poziciją;

28.5.2. Geba planuoti savo veiklą, nuolatinę kritinę savo mokymosi ir tobulėjimo proceso refleksiją ir laiku atliekamą korekciją, siekdami aukščiausios kokybės rezultatų;

28.5.3. Geba reflektuoti ir kritiškai vertinti savo profesiją ir jos iššūkius bei nuolat ugdyti ir plėtoti savo profesines kompetencijas;

28.5.4. Geba priimti inovatyvius sprendimus, įvertindami galimas visuomenines ir etines veiklos pasekmes;

28.5.5. Veikia suvokdami moralinę atsakomybę už savo veiklos ir jos rezultatų poveikį visuomenei, ekonominei, kultūrinei raidai, gerovei ir aplinkai.

IV SKYRIUS

DĖSTYMAS, STUDIJAVIMAS IR VERTINIMAS

29. Dėstymas, studijavimas ir vertinimas turi remtis suformuluotais studijų programos tikslais ir studijų rezultatais, taip pat turi derėti su besikeičiančiu tarptautiniu ir nacionaliniu politikos mokslų studijų ir mokslinių tyrimų kontekstu. Studijų procese būtina derinti globalinę, regioninę, tarptautinę, europinę, nacionalinę ir lokalinę politikos raiškos perspektyvas.

30. Studijų procese būtina naudoti naujausius mokslinių tyrimų rezultatus, skelbiamus specializuotoje mokslinėje spaudoje, taip pat visą kitą politikos procesų aktualijas perteikiančią informaciją.

31. Studijų (dėstymo ir studijavimo) metodų pasirinkimas turi užtikrinti studijų rezultatų pasiekimą. Studijų (dėstymo ir studijavimo) metodai turi apimti platų metodų diapazoną ir lankstų jų taikymą, derinant tradicinius (paskaita, seminaras, esė, prezentacija, savarankiškas darbas) ir modernius („svečio paskaita“, komandinis darbas, atvejo analizė, probleminis mokymasis, vaidmenų žaidimai ir simuliacijos, lauko vizitai ir kita) studijų metodus.

32. Savarankiškų studentų rašto darbų reikalavimai turi būti formuluojami atsižvelgiant į studijų pakopų studijų rezultatų skirtumus. Pirmosios studijų pakopos metu, kai siekiama studentams perteikti bazines politikos mokslų žinias, formuojami pradiniai moksliniai politikos mokslų krypties rašto darbo rengimo ir rašymo įgūdžiai. Antrosios studijų pakopos metu, kai siekiama studentams perteikti išplėstines žinias ir gebėjimus jas taikyti, atsižvelgiant į pasirinktos specializacijos tematiką, formuojami esminiai mokslinio tiriamojo darbo vykdymo, kritinio skaitymo ir mokslinių politikos mokslų krypties tekstų rašymo įgūdžiai. Nuoseklių bazinių tiriamojo darbo ir akademinio rašymo gebėjimų ugdymui užtikrinti yra būtinas baigiamasis (bakalauro ir magistro) darbas (projektas).

33. Taikoma vertinimo sistema turi leisti stebėti siekiamo rezultato dinamiką, nustatyti pokyčius, palaikyti grįžtamąjį ryšį, kurti prielaidas rezultatams tobulinti. Vertinimo sistema bei vertinimo strategija turi užtikrinti studentų orientaciją į reikalingą žinių ir gebėjimų pusiausvyrą. Vertinimo sistema turi apimti įvairius vertinimo metodus, užtikrinančius vertinimo nešališkumą, aiškumą ir pagrįstumą. Aukštoji mokykla, nustatydamą vertinimo tvarką, turi užtikrinti dėstytojui teisę rinktis tinkamiausius vertinimo metodus.

34. Studijų pasiekimų vertinimo strategija turi būti įtvirtinta aukštosios mokyklos dokumentuose. Vertinimas turi būti grindžiamas pagrįstumo, patikimumo, aiškumo, naudingumo, nešališkumo principais.

V SKYRIUS

STUDIJŲ PROGRAMŲ VYKDYMO REIKALAVIMAI

35. Reikalavimai politikos mokslų pirmosios ir antrosios studijų pakopos studijų programų dėstytojams:

35.1. Ne mažiau kaip pusė pirmosios studijų pakopos studijų programoje dėstančių dėstytojų privalo turėti mokslo daktaro laipsnį, o kiti – magistro kvalifikacinį laipsnį arba jam lygiavertę aukštojo mokslo kvalifikaciją. Mokslininkai turi turėti publikacijų ir (arba) vykdyti mokslinius tyrimus ir (arba) turėti praktinės patirties, susijusios su dėstomuoju dalyku;

35.2. Ne mažiau kaip 80 procentų politikos mokslų krypties (šakos) antrosios studijų pakopos studijų programoje dėstančių dėstytojų privalo turėti mokslo daktaro laipsnį. 20 procentų politikos mokslų krypties (šakos) antrosios studijų pakopos studijų programoje dėstančių dėstytojų turi būti profesoriai. Politikos mokslų krypties (šakos) antrosios studijų pakopos studijų programos dėstytojai turi būti aktyvūs mokslininkai.

36. Politikos mokslų studijų krypties studijų programų kontaktinio darbo apimties reikalavimai:

36.1. Pirmosios pakopos studijų programoje kontaktinio darbo apimtis turi būti ne mažesnė kaip 20 procentų programos apimties, o tiesiogiai dalyvaujant dėstytojams ir studentams (nenuotolinis kontaktinis darbas) – ne mažiau kaip 10 procentų;

36.2. Antrosios pakopos studijų programoje kontaktinio darbo apimtis turi būti ne mažesnė kaip 10 procentų programos apimties, o tiesiogiai dalyvaujant dėstytojams ir studentams (nenuotolinis kontaktinis darbas) – ne mažiau kaip 5 procentų.

37. Studijos baigiamos viešai ginamu baigiamuoju darbu (projektu):

37.1. Pirmosios studijų pakopos studijų programoje baigiamajam darbui (projektui) rengti ir ginti turi būti skiriama ne mažiau kaip 12 studijų kreditų. Jeigu suteikiamas dvigubas bakalauro kvalifikacinis laipsnis, turi būti numatyti politikos mokslų studijų krypties ir gretutinės krypties (šakos) baigiamieji darbai (projektai), kuriems bendrai turi būti skiriama ne mažiau kaip 15 studijų kreditų;

37.2. Antrosios studijų pakopos studijų programoje baigiamajam darbui (projektui) rengti ir ginti turi būti skiriama ne mažiau kaip 30 studijų kreditų;

37.3. Pirmosios ir antrosios studijų pakopų studentų baigiamuosius darbus (projektus) vertina komisija. Politikos mokslų studijų krypties baigiamųjų darbų vertinimo komisija turi būti sudaroma iš kompetentingų dėstytojų ir socialinių partnerių atstovų. Bent vienas komisijos narys (rekomenduotina – komisijos pirmininkas) turi būti iš kitos mokslo ir studijų institucijos, nei vyko studijos, arba socialinis partneris.

38. Aukštosios mokyklos materialųjų ir metodinių išteklių turi pakakti politikos mokslų studijų krypties studijų programų rezultatams pasiekti:

38.1. Naudojamų auditorijų, kitų studijų ir savarankiško darbo patalpų ir vietų jose skaičius, įrengimas ir išsidėstymas turi atitikti studijų reikmes ir darbų saugos bei higienos reikalavimus;

38.2. Techninių ir administracinių tarnybų darbas turi sudaryti pakankamas sąlygas ugdyti studentų praktinius gebėjimus ir individualizuoti programą;

38.3. Studijų medžiaga ir literatūros šaltiniai turi būti prieinami bibliotekoje ir (arba) elektroninėje aplinkoje. Studentams kontaktinių užsiėmimų metu ir atliekant savarankiško darbo užduotis turi būti suteikta galimybė naudotis reikalinga programine įranga.

39. Politikos mokslų studijų krypties studijų programų profesinės praktikos reikalavimai:

39.1. Aukštosios mokyklos turi nustatyti ir patvirtinti praktikos tvarkas ir nuostatus, suformuluoti tikslus ir uždavinius, suderinti juos su priimančiomis organizacijomis;

39.2. Pirmosios pakopos studijų krypties studijų programoje bendra praktikų apimtis turi būti ne mažesnė kaip 15 studijų kreditų;

39.3. Pirmosios studijų pakopos politikos mokslų studijų krypties studijų programų vykdytojams rekomenduojama profesinę praktiką vykdyti derinant ją su bakalauro baigiamojo darbo rengimu;

39.4. Studentai gali patys rinktis profesinės praktikos atlikimo vietą, suderinę su savo aukštąja mokykla;

39.5. Politikos mokslų krypties studijų programų studentams, pageidaujantiems atlikti praktiką privačiojo sektoriaus įmonėse, aukštoji mokykla suformuluoja specialias užduotis, atitinkančias politikos mokslų krypties studijų tikslus;

39.6. Aukštosios mokyklos padaliniui, atsakingam už politikos mokslų krypties studijų programą, rekomenduojama sukurti studento privalomosios praktikos priežiūros sistemą, kuri leistų akademiniams praktikos vadovams dalyvauti formuojant studento praktikos tikslus bei uždavinius, sekti studentų pažangą, taip pat užtikrintų efektyvų grįžtamąjį ryšį iš studentų, atlikusių praktiką, bei praktikos institucijos;

39.7. Profesinė ir (arba) mokslinė praktika gali būti įtraukta ir į antrosios pakopos studijų programas.

40. Akademinė parama studentams teikiama šiais būdais:

40.1. Aukštosios mokyklos administracija turi užtikrinti studentams galimybę gauti reikalingas konsultacijas;

40.2. Dėstytojai turi skatinti, motyvuoti, įpareigoti studentus įsitraukti į fakulteto, katedros mokslinę veiklą;

40.3. Aukštosios mokyklos turi nuolat teikti patarimus karjeros, finansų valdymo klausimais, psichologinę pagalbą;

40.4. Aukštosios mokyklos turi sudaryti galimybes studijuoti studentams, turintiems specialiųjų poreikių;

40.5. Aukštosios mokyklos turi sudaryti studentams galimybes organizuoti kultūrinius renginius aukštosios mokyklos patalpose, steigti ir dalyvauti būreliuose, klubuose, studentų organizacijose.

VI SKYRIUS

PASIEKTŲ STUDIJŲ REZULTATŲ LYGMENŲ APIBŪDINIMAS

41. Pirmosios studijų pakopos studijų rezultatai orientuoti į bazinių politikos mokslų žinių pagrindų įgyjamus gebėjimus. Šie gebėjimai turi būti vertinami atsižvelgiant į tokius studentų pasiekimų lygmenis:

41.1. Slenkstinis pasiekimų lygmuo. Šį lygmenį pasiekę absolventai:

41.1.1. Iš esmės supranta politinių procesų ir reiškinių ypatybes ir svarbą;

41.1.2. Bendrais bruožais išmano politinės minties raidą;

41.1.3. Žino svarbiausius savo šalies, kitų valstybių ir Europos Sąjungos politinių sistemų bruožus ir geba juos palyginti;

41.1.4. Gali apibūdinti pagrindines tarptautinių santykių, tarptautinio bendradarbiavimo ir konfliktų tendencijas šiuolaikiniame pasaulyje ir bendrais bruožais apibūdinti savo ir kitų šalių užsienio ir saugumo politiką;

41.1.5. Yra perpratę su politikos mokslais glaudžiai susijusių socialinių ir humanitarinių mokslų disciplinų pagrindus;

41.1.6. Turi elementarių pradinių praktinio ir (arba) analitinio darbo valstybės tarnyboje, viešose ir privačiose įmonėse, įstaigose ar organizacijose ar tarptautinėse organizacijose įgūdžių.

41.2. Tipinis pasiekimų lygmuo. Šį lygmenį pasiekę absolventai:

41.2.1. Pakankamai gerai supranta politinių procesų ir reiškinių prigimtį ir svarbą, žino pagrindines politikos mokslų teorijas;

41.2.2. Išmano politinės minties raidą ir supranta politinių idėjų svarbą šiuolaikinių politinių procesų ir reiškinių analizei;

41.2.3. Išmano savo šalies, kitų valstybių ir Europos Sąjungos politinių sistemų ir jų veikimo socialinį, ekonominį, istorinį ir kultūrinį kontekstus bei geba juos palyginti;

41.2.4. Išmano tarptautinių santykių, tarptautinio bendradarbiavimo ir konfliktų tendencijas šiuolaikiniame pasaulyje ir geba šiame kontekste įvertinti savo ir kitų šalių užsienio ir saugumo politiką;

41.2.5. Išmano su politikos mokslais glaudžiai susijusių socialinių ir humanitarinių mokslų disciplinų pagrindus ir geba pasitelkti juos analizuodami politinius procesus ir reiškinius;

41.2.6. Turi pradinių praktinio ir (arba) analitinio darbo valstybės tarnyboje, viešose ir privačiose įmonėse, įstaigose ar organizacijose ar tarptautinėse organizacijose įgūdžių.

41.3. Puikus pasiekimų lygmuo. Šį lygmenį pasiekę absolventai:

41.3.1. Puikiai supranta ir gali argumentuotai paaiškinti politikos prigimtį ir svarbą, demonstruoja pagrindinių politikos mokslų teorijų ir taikomų tyrimo metodų išmanymą;

41.3.2. Giliai išmano politinės minties raidą ir kaitą, moka taikyti turimas žinias analizuodami šiuolaikinius politinių procesus ir reiškinius, geba argumentuotai parodyti politinės refleksijos ir politinės praktikos sąsajas;

41.3.3. Gali išsamiai apibūdinti savo šalies, kitų valstybių ir Europos Sąjungos politinių sistemų ir jų veikimo socialinį, ekonominį, istorinį ir kultūrinį kontekstus bei visapusiškai juos palyginti;

41.3.4. Žino visas pagrindines tarptautinių santykių, tarptautinio bendradarbiavimo ir konfliktų tendencijas šiuolaikiniame pasaulyje ir geba šiame kontekste nuodugniai įvertinti savo ir kitų šalių užsienio ir saugumo politiką;

41.3.5. Gera išmano su politikos mokslais glaudžiai susijusių socialinių ir humanitarinių mokslų disciplinų pagrindus ir geba pasitelkti juos analizuodami politinius procesus ir reiškinius;

41.3.6. Turi daug ir įvairių pradinių praktinio ir (arba) analitinio darbo valstybės tarnyboje, viešose ir privačiose įmonėse, įstaigose ar organizacijose ar tarptautinėse organizacijose įgūdžių.

42. Antrosios studijų pakopos studijų rezultatai orientuoti į gebėjimus, įgyjamus išplėstinių žinių ir gebėjimų jas taikyti, atsižvelgiant į pasirinktos specializacijos tematiką, pagrindu. Šie gebėjimai turi būti vertinami atsižvelgiant į tokius studentų pasiekimų lygmenis:

42.1. Slenkstinis pasiekimų lygmuo. Šį lygmenį pasiekę absolventai:

42.1.1. Iš esmės žino klasikinės ir modernias politikos mokslų teorijas ir geba jas taikyti, atsižvelgdami į vidaus ir (arba) tarptautinės politikos reiškinių ir procesų analizei ir vertinimui pasirinktos specializacijos tematiką;

42.1.2. Gali nustatyti politinių problemų ir įvykių interpretavimo skirtumus ir nurodyti svarbiausias jų priežastis, atsižvelgdami į pasirinktos specializacijos tematiką;

42.1.3. Yra susipažinę su pasirinktos specializacijos tematikos klausimais vykstančiomis mokslinėmis diskusijomis ir gali bendrai bruožais apibūdinti jų problematiką;

42.1.4. Atlikdami praktinę veiklą, gali bendrais bruožais nustatyti ir prognozuoti politinių santykių, procesų ir sąveikų tapsmą ir raidą;

42.1.5. Atlikdami tarpdisciplininius tyrimus, iš esmės gali derinti skirtingų sričių – socialinę, ekonominę, teisinę, kultūrinę ir kitą – informaciją.

42.2. Tipinis pasiekimų lygmuo. Šį lygmenį pasiekę absolventai:

42.2.1. Gera išmano klasikinės ir modernias politikos mokslų teorijas, geba jas taikyti analizuodami bei vertindami vidaus ir (arba) tarptautinės politikos reiškinius ir procesus, atsižvelgdami į pasirinktos specializacijos tematiką;

42.2.2. Suvokia politinių problemų ir įvykių interpretavimo skirtumų priežastis ir geba jas argumentuotai paaiškinti, atsižvelgdami į pasirinktos specializacijos tematiką;

42.2.3. Išmano pasirinktos specializacijos tematikos klausimais vykstančios mokslinės diskusijos problematiką, supranta išsakomų požiūrių skirtumus ir geba juos argumentuotai vertinti;

42.2.4. Atlikdami praktinę veiklą, sugeba pakankamai gerai nustatyti ir prognozuoti politinių santykių, procesų ir sąveikų tapsmą, raidą ir perspektyvas;

42.2.5. Atlikdami tarpdisciplininius tyrimus, gali taikyti skirtingų sričių – socialinę, ekonominę, teisinę, kultūrinę ir kitą – informaciją, įvairias teorines ir metodologines prieigas.

42.3. Puikus pasiekimų lygmuo. Šį lygmenį pasiekę absolventai:

42.3.1. Puikiai išmano klasikinės ir modernias politikos mokslų teorijas ir geba jas kūrybingai taikyti analizuodami bei vertindami vidaus ir (arba) tarptautinės politikos reiškinius ir procesus, atsižvelgdami į pasirinktos specializacijos tematiką;

42.3.2. Giliai suvokia politinių problemų ir įvykių interpretavimo skirtumų priežastis ir geba jas išsamiai argumentuotai paaiškinti, atsižvelgdami į pasirinktos specializacijos tematiką;

42.3.3. Lengvai orientuojasi pasirinktos specializacijos tematikos klausimais vykstančios mokslinės diskusijos problematikoje, gerai supranta išsakomų požiūrių skirtumus ir geba juos visapusiškai argumentuotai vertinti bei suformuluoti ir išdėstyti savo poziciją;

42.3.4. Atlikdami praktinę veiklą, sugeba profesionaliai nustatyti ir prognozuoti politinių santykių, procesų ir sąveikų tapsmą, raidą ir perspektyvas;

42.3.5. Atlikdami tarpdisciplininius tyrimus, gali efektyviai taikyti skirtingų sričių – socialinę, ekonominę, teisinę, kultūrinę ir kitą – informaciją, įvairias teorines ir metodologines prieigas.
